6. 8. 2010

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení dominantního věřitele v insolvenci - přitěžující okolnost?

Již několik měsíců je v médiích i mezi odbornou veřejnostiíintenzivně diskutován průběh insolvenčního řízení vedeného proti největšímu tuzemskému výrobci oděvů – společnosti Oděvní podnik a.s., více známé jako OP Prostějov. Tyto diskuze byly v nedávné době oživeny usnesením insolvenčního soudu ze dne 26. dubna 2010, jehož důsledkem by mohlo být významné oslabení postavení velkých věřitelů i v dalších obdobných insolvenčních řízeních.

Největším věřitelem OP Prostějov je Česká Spořitelna a.s. („ČS), která přihlásila v rámci insolvenčního řízení pohledávky vyplývající z poskytnutého syndikovaného bankovního úvěru ve výši přesahující 1,2 miliardy Kč (z čehož přibližně 1 miliardu tvoří pohledávky zajištěné). Tyto pohledávky byly v rámci insolvenčního řízení řádně zjištěny.

Je běžné, že majoritní věřitelé se aktivně podílejí na insolvenčním řízení prostřednictvím své účasti ve věřitelských orgánech (v případě OP Prostějov jde o schůzi věřitelů a věřitelský výbor). V případě OP Prostějov však došlo k dosud nevídané situaci. Insolvenční soud totiž odmítl potvrdit ČS jako člena věřitelského výboru a nepotvrdil ani další členy věřitelského výboru zvolené pomocí jejích hlasů ČS, jelikož dospěl k závěru, že ČS je ve vztahu k OP Prostějov ovládající osobou, která tvoří s dlužníkem koncern, a proto jsou zde pochybnosti o její nepodjatosti ve smyslu § 59 odst. 2 insolvenčního zákona.

Insolvenční soud svůj závěr o existenci koncernu mezi úvěrující bankou a jejím dlužníkem opřel zejména o následující skutečnosti:

1. ČS měla v zástavě akcie OP Prostějov, čímž podle soudu získala podstatný vliv na jednání akcionářů a řízení podniku;
2. Změna akcionářské struktury dlužníka podléhala předchozímu souhlasu ČS;
3. OP Prostějov uzavřela smlouvu s „restrukturalizačním poradcem“ vybraným bankou (společností PricewaterhouseCoopers) a PwC měla podle smlouvy této bance prezentovat výsledky své poradenské činnosti a zprávy o činnosti dlužníka;
4. Jmenování generálního ředitele podle soudu podléhalo souhlasu ČS (což nicméně banka ve svém odvolání popřela);
5. Výplata dividend a dalších plateb vůči akcionářům byla možná pouze se souhlasem ČS;
6. OP Prostějov se ČS zavázal, že splatí veškeré nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení vůči ČSSZ a zajistí výmaz jejích zástavních práv z katastru nemovitostí;

7. Podle dodatku k úvěrové smlouvě mělo být zřízeno zástavní právo k podniku OP Prostějov, ačkoli veškerý podstatný majetek dlužníka již byl zajištěn na základě dřívějších smluv (dle soudu tím mělo dojít ke zdvojení zástavních práva bank a k „přezajištění“, které mělo dále posilovat postavení ČS a její vliv na řízení podniku.

Z výše uvedených skutečností insolvenční soud dovodil,že ČS „překročila rámec legálního vlivu a dohledu nad dlužníkem“ a že její vliv na činnost úpadce byl natolik významný, že vedl ke vzniku koncernu mezi bankou (jako osobou ovládající) a dlužníkem (jako osobou ovládanou).

Dále soud dospěl k závěru, že postavení jednoho věřitele (i když majoritního) nemůže být prosazováno na úkor ostatních věřitelů, jelikož je to v rozporu s kolektivním principem insolvenčního řízení. Účast dominantního věřitele by totiž podle soudu potlačila postavení ostatních věřitelů.

Takto odůvodněné rozhodnutí je dle našeho názoru velmi kontroverzní a vyvolává značné rozpaky.

Povinnosti dlužníka, které jsou popsány v odůvodnění usnesení, jsou u velkých bankovních úvěrů běžné a ačkoli nepochybně mohou činnost dlužníka do určité míry limitovat, nelze zde dle našeho názoru hovořit o vztahu ovládání ve smyslu § 66a obchodního zákoníku. Tato omezení jsou totiž vázána na existenci úvěru a jsou vedena legitimní snahou banky zajistit jeho splacení, nikoli snahou dlužníka koncernově řídit. O koncern se tedy dle našeho názoru z povahy věci nejedná a názor soudu, že při využití těchto opatření věřitel „překračuje rámec svého legálního vlivu“, je dle našeho názoru obtížně obhajitelný.

Insolvenční zákon navíc výslovně předpokládá, že postavení věřitelů při hlasování na schůzi věřitelů vychází z poměru jejich přihlášených pohledávek a největší věřitel tak zákonitě má při hlasování rozhodující vliv. Nejedná se ovšem o žádný nežádoucí stav, ale o stav zákonem výslovně předpokládaný. Není zde proto důvod, aby insolvenční soud většinovému věřiteli fakticky upřel právo účastnit se a hlasovat ve věřitelských orgánech a hájit tak svá práva. § 53 ins. zákona totiž věřitelům zakazuje hlasovat na schůzi věřitelů ve věcech osob, které s ním tvoří koncern, což by dle logiky výše zmíněného usnesení mohlo majoritní věřitele fakticky vyloučit z účasti ve všech věřitelských orgánech. Insolvenční soud by tedy měl využít jiné prostředky, které mu zákon k ochraně ostatních věřitelů dává.

Výše popsané usnesení bylo napadeno odvoláním ČS. Budeme nicméně se zájmem sledovat, jak se k této věci postaví vrchní soud. Pokud by totiž bylo toto rozhodnutí přijímáno jako určitý precedent, nepochybně by to významně oslabilo postavení velkých věřitelů i v dalších insolvenčních řízeních.

JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.

Mgr. Jan Vařecha

PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář

Jáchymova 2
110 00 PRAHA 1

Tel.: +420 221 430 111
Fax: +420 224 235 450
e-mail: office@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Využívání holdingových struktur a na co si dát pozor
- Pluralita vedoucích odštěpného závodu
- „Těžko na cvičišti, lehko na bojišti“, aneb proč je kvalitní prodejní dokumentace klíčová (nejen) v automotive segmentu
- Územní plán jako klíčový faktor při oceňování pozemků
- Výpis z německého živnostenského rejstříku – kdy ho můžete potřebovat a kde a jak jej získat
- Aktuality ze světa nekalé soutěže
- Podíly pro zaměstnance v obchodních společnostech
- Evidence skutečných majitelů se uzavírá veřejnosti
- Transfer Pricing: Na co si dát pozor s blížícím se koncem roku
- Byznys a paragrafy, díl 24.: Digitalizace korporátního práva: EU cílí na snížení administrativy při přeshraničním podnikání
- Oceňování ochranných známek